

Licence kinematografické

(sbírka jednotlivin)

1896–1995

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Licence kinematografické (sbírka jednotlivin)
Časový rozsah pomůcky:	1896–1995
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	176
Evidenční číslo pomůcky:	134
Jméno zpracovatele:	Mgr. Tichá Lucie
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2011

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj a dějiny archivního souboru	III
III.	Archivní charakteristika archivního souboru	VI
IV.	Obsahový rozbor archivního souboru	VIII
V.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	IX
VI.	Seznam použitých pramenů a literatury	X
VII.	Inventární seznam	1
VIII.	Stručné biografie původců archivního souboru	13

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Veškerá právní úprava provozování kinematografů se dlouhou dobu opírala o dvorský dekret z 6. ledna 1836, který měl zajistit státní kontrolu nad zábavními potulnými společnostmi (cirkusy, hudebními a pěveckými představeními apod.), mezi které patřily v prvních letech své existence také biografy.¹ Tato zařízení nabízející pohyblivý obraz byla chápána spíše jako jedna z mnoha produkcí, která však byla pro diváky v době nastupujícího technického věku velice přitažlivou. Na přelomu století již bylo jasné, že kinematograf nebude jen jedním z módních výstřelků, ale stane se zábavou permanentnější. Několikaletá praxe promítání také poukázala na nezbytnost stanovení jistých bezpečnostních předpisů.² Nakonec bylo schváleno zvláštní nařízení Českého místodržitelství v Praze (č. 170040/1898 ze dne 4. prosince 1899) o kinematografických produkcích, které udávalo pokyny nižším instancím, komu, jak a za jakých podmínek lze povolit uspořádání takovéto produkce.³

Nový problém vyvstal se vznikem organizované filmové distribuce a se zřizováním prvních stálých kin během prvního desetiletí 20. století. Ke kinematografii se již nepřístupovalo jako k jedné ze součástí veřejných produkcí, ale jako k činnosti, jejíž obchodní stránka vystupuje stále více do popředí. Profesionalizace filmových projekcí a zdokonalení distribuce filmů před 1. světovou válkou vedly k novým právním úpravám.

Výsledkem jednání příslušných ministerstev bylo vypracování a schválení nového nařízení ministerstva vnitra a ministerstva veřejných prací (č. 20 783) ze dne 18. září 1912,⁴ které detailně stanovilo pravidla pro pořádání kinematografických produkcí. Zpřísnily se podmínky pro udělování licencí a byla zavedena nová praxe

---

¹ V memorandu Spolku českých majitelů kinematografů sepsaném na schůzi dne 5. dubna 1917 se uvádí: „U nás první produkce děly se v boudách kočovných „umělců“ a není divu, že tehdy celá kinematografie dostala se do téže kategorie, ve které se byli zatím shlukli medvědáři, majitelé králičích divadel, kolotočů, kroužkaři a pod.“ *Zprávy Spolku českých majitelů kinematografů v král. Českém*, 1917, č. 1, s. 2.

² ROUŠOVÁ, Lucie: *Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta 2010, s. 14.

³ KNEŽEVIČ, Srđan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska (1896–1918)*. *Iluminace* 6, 1994, č. 2, s. 80.

⁴ Nařízení ze dne 18. září 1912, č. 191 ř. z., o pořádání veřejných představení kinematografem, mělo povahu prozatímní právní úpravy, která měla být později (po nabytí potřebných zkušeností) nahrazena definitivní zákonnou úpravou. K tomu však nedošlo a nařízení zůstalo základním právním předpisem pro kinematografii v monarchii do roku 1918 i po celou dobu existence první Československé republiky. Zrušeno bylo až během nacistické okupace v roce 1941. Srov. HORA, Jiří: *Propachtování kinolicence (právní význam zákazu neplatnosti smluv o propachtování kinematografických licencí)*. Praha: Čefis 1935, s. 10. Viz též HORA, Jiří: *Filmové právo*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart 1937.

ve vybírání daní, neboť kočovná kina byla postupně nahrazována kiny stálými, která vykazovala větší zisky.⁵

Provozování veřejných kinematografických představení bylo podle těchto platných předpisů možné pouze na základě úředního povolení – licence. Ta byla udílána na dobu jednoho roku až tří let pouze jednomu majiteli (byla nepřenosná⁶), a to buď pro stálý biograf nebo pro kočovná představení. Licenci uděloval zemský politický úřad, v jehož správním obvodu se měla představení konat, v případě českých zemí tedy České místodržitelství v Praze, Moravské místodržitelství v Brně a Zemská vláda slezská v Opavě. Zejména pro kočovné podniky platilo další zvláštní ustanovení, a sice povinnost žádat o povolení také okresní politický nebo policejní úřad, v jehož obvodu měla být kinematografická představení pořádána.⁷ Kromě toho si musel provozovatel biografu zařídit také místní policejní povolení u obecního úřadu.⁸

Jednou z podmínek udělení kinematografické licence bylo předložení dokladu o odborné způsobilosti⁹ a o půlroční praxi v provozování kinematografu, dále také spolehlivost a způsobilost po stránce fyzické i mravní.¹⁰ Majitel kinematografické licence musel zajistit bezpečnost diváků a dodržovat standardy v osvětlení, větrání, topení, lékařskou péči apod. Kontrolu prostor, kde se měla konat kinematografická představení, prováděla ohlédací komise, o jejíž vyjádření se žádalo na okresní úrovni.¹¹ Promítány mohly být pouze snímky, které byly schváleny – prošly

---

⁵ KNEŽEVIČ, Srđan: *c.d.*, s. 81.

⁶ Podrobněji o zákazu propůjčování nebo pronajímání udělené licence a z toho vzniklých konfliktů viz HORA, Jiří: *Propachtování...*, který rozbořem zákonných norem a rozhodnutí Nejvyššího soudu v jednotlivých kauzách dospívá ke stanovisku, že „smlouva o propachtování kinematografické licence jest nicotná. Zaměstnanec kina zůstává i po propachtování kina ve službách majitele licence“.

⁷ Srov. ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896–1897*. Praha: Čs. filmový ústav 1979, s. 21.

⁸ Nařízení Moravského místodržitelství v Brně ze dne 21. října 1903, jež se týče představení a vystavování zvláštností, provozovaných za výdělkem, odst. 3.

⁹ Promítací přístroj mohl obsluhovat pouze „operatér“, který úspěšně vykonal zkoušku o odborné způsobilosti. V prosinci roku 1912 byla pro tyto účely prováděcím nařízením českého místodržitele ustanovena zkušební komise se sídlem v Praze. Obdobně byla v lednu roku 1913 v Brně zřízena zkušební komise pro Moravu. Zák. č. 191/1912 ř.z., o pořádání veřejných představení kinematografem § 11; vyhláška pražského místodržitele o zkoušce promítačů a vyzkoušení promítacích přístrojů č. 8/B-1970/29 ze dne 16. prosince 1912; vyhláška moravského místodržitele o zkoušce promítačů a promítacích přístrojů ze dne 28. ledna 1913.

¹⁰ Zák. č. 191/1912 ř.z., §§ 1–11.

¹¹ KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895–1912 (část druhá)*. Iluminace 14, 2002, č. 2, s. 49.

cenzurním řízením.¹² Příležitostný dozor přímo při představeních byl v rukou místních policejních úřadů.

V letech 1896–1898 bylo v Čechách vydáno dvacet kinematografických licencí, z toho patnáct domácím žadatelům.¹³ V následujících letech jejich počet poklesl na šest až deset a na této úrovni se pohyboval až do roku 1902. Poté udělených licencí přibývalo a počet žadatelů se několikanásobně zvětšil. Některé kinematografické podniky začaly prokazovat větší stabilitu a životaschopnost. Přestože se objevovala stále nová jména majitelů kinematografů a jiná se naopak ztrácela, v rejstřících místodržitelství úřadů se jména některých začala pravidelně opakovat v souvislosti s prodlužováním kinematografické licence.¹⁴ V roce 1907, kdy byl u nás otevřen první stálý biograf, zažádalo o licenci 69 majitelů kinematografů a v roce 1910 vzrostl jejich počet na 150. Podnikatelská aktivita a sociální postavení provozovatelů biografů byly různé, avšak neustále přibývalo těch, kteří si zvolili toto podnikání za svou trvalou živnost.¹⁵

Rakouské úřady se prostřednictvím udělování licencí snažily brzdit prudký rozmach kin, k nimž dlouhou dobu uchovávaly víceméně nedůvěřivý vztah. Bylo zcela na libovůli místodržitelství úřadu, komu licenci udělí a komu ji odebere. Odebrat ji mohl bez udání důvodů. Kino byl podnik úřady trpěný, nikoli podporovaný.¹⁶

Uspořádat byť jediné kinematografické představení znamenalo získat nejprve všechna tři zmíněná povolení (zemské, okresní a obecní). Vyřizování prodloužení licence představovalo pro majitele biografů velký a často až existenční problém. Na její opětovné udělení jim nenáležel žádný právní nárok. Krátkodobá platnost licencí a systém jejich udělování se staly zdrojem permanentní nejistoty a nespokojenosti provozovatelů kin. Zřízení stálého kina vyžadovalo značné úsilí a investice, přitom však podnikatel neměl žádnou záruku, že se bude moci živnosti věnovat delší dobu.

---

¹² Majitelé kinematografů předkládali okresním politickým úřadům (resp. policejním ředitelstvím a komisařstvím) ke schválení seznam filmů určených k promítání. Předváděny mohly být pouze filmy, které „neporušovaly slušnost a byly přístupné k shlédnutí každému, jmenovitě též mládeži“. Naopak „pořádání tzv. pánských nebo pařížských večerů, předvádění ženských aktů a jiných pikantních filmů“ bylo zakázáno. S ministerským nařízením č. 191/1912 byl výkon cenzury přesunut na úřady II. instance (z úrovně okresní na úroveň zemskou), zřízen povinný cenzurní katastr u zemských úřadů (§ 20), a tím zavedena systematická evidence veškerých filmů povolených k veřejnému předvádění v dané korunní zemi. Srov. Nařízení Českého místodržitelství v Praze ze dne 7. září 1911 o filmové cenzuře.

¹³ BARTOŠEK, Luboš: *Náš film, Kapitoly z dějin (1896–1945)*. Praha: Mladá fronta 1985, s. 17.

¹⁴ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 1. Praha: Čs. filmový ústav 1988, s. 64.

¹⁵ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce...*, s. 133.

¹⁶ KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, ... (část druhá)*, s. 62.

Po rozpadu monarchie se v roce 1918 udělování licencí stalo nástrojem politicky motivovaných změn struktury vlastníků a provozovatelů biografů.¹⁷ Strhl se boj mezi ministerstvem vnitra a ministerstvem školství a národní osvěty o získání kompetencí v oboru kinematografie. Po dlouhých jednáních spojených se snahami o vytvoření nové legislativní úpravy provozování biografů a vymezení celkového postoje státu k tomuto novému a stále rozšířenějšímu médiu nařídilo ministerstvo vnitra dne 3. července 1920 (výnosem č. 38.423-6) povinné odvody z hrubého příjmu z kin ve prospěch státní invalidní péče, čímž se finanční situace kinematografických podniků výrazně zhoršila. Na podzim roku 1920 vstoupili zaměstnanci pražských kin do stávkový za zvýšení mezd. Situace využili odpůrci majitelů kin k mediální kampani, v níž vylíčili soukromé vlastníky biografů jako zbohatlé „kino-barony“. V této době se mělo rozhodnout o prodloužení stávajících licencí, udělených před vznikem republiky. Koncem roku 1920 vláda rozhodla o neprodloužení kinematografických licencí v Praze a o jejich převzetí osvětovými a dobročinnými korporacemi. Postupně se tak stalo i v ostatních městech. Spolky si s převzetím kinematografické licence začaly nárokovat i samotné budovy kin a jejich zařízení. Mezi majiteli kin a novými licencionáři byly proto uzavírány různé smlouvy o pronájmu nebo prodeji prostor. Případně byl majitel kina stanoven zástupcem nového držitele licence, avšak (jak bylo uvedeno výše) takovýto postup odporoval zákonu č. 191/1912, který zůstal po celou dobu první ČSR v platnosti.¹⁸

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Archivní sbírka *Licence kinematografické*, uložená v Národním filmovém archivu (dále jen NFA), byla vytvořena – kromě samotných licenčních listin – z materiálů vztahujících se k udělení licencí, provozování biografů a činnosti prvních podnikatelů v oboru kinematografie v českých zemích. Sbírkou licencí z konce 19. a první poloviny 20. století obsahuje také novější materiál související s činností těchto průkopníků české kinematografie, především výstřižky novinových článků, rodinné vzpomínky a korespondenci.

---

¹⁷ KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895–1912 (část první)*. Iluminace 14, 2002, č. 1, s. 77–87. Viz též SKUPA, Lukáš: *Dobývání „zlatých dolů“: Obměna vlastníků kinematografických licencí v Brně, 1920–1926*. Iluminace 21, 2009, č. 3, s. 57–69.

¹⁸ KLIMEŠ, Ivan: *Kinozákon 1919*. Iluminace 10, 1998, č. 4, s. 119–136.

První fáze zpracování archivní sbírky byla zahájena v roce 1996, kdy ji pracovnice oddělení písemných archiválií NFA (OPA NFA) Helena Malinová zaevidovala, torzovitě dochované materiály týkající se prvních provozovatelů biografů na našem území uspořádala a označila přírůstkovými čísly. Archiválie byly evidovány pomocí prozatímního inventárního seznamu, jmenného rejstříku a kartotéky.

Sbírka však byla nadále rozšiřována, v letech 1998–1999 byla doplněna zejména o materiály vztahující se ke kinematografické činnosti Emila Picka, Jiřího Holance, Viléma Nosála, Karla Duška a Václava Koubíčka. I v letech následujících byly doplňovány další jednotliviny. V listopadu 2002 byly z Parlamentu ČR pro tuto sbírku získány materiály Františka Pěkelka. Některé archiválie byly dodatečně nalezeny při generální inventuře v roce 2004.

V roce 2011 bylo přistoupeno ke zrevidování a adjustaci sbírky, při níž byla jména držitelů kinematografických licencí abecedně seřazena a dokumenty jednotlivých osobností označeny inventárními a přírůstkovými čísly. Vytvořen byl prozatímní inventární seznam, v němž je jedna inventární jednotka tvořena písemnostmi jedné osobnosti. V roce 1996 (s pozdějšími doplňky) sepsala H. Malinová také stručné biografie některých provozovatelů biografů. Ty byly v r. 2011 zrevidovány, upraveny, doplněny a připojeny na závěr prozatímního inventárního seznamu.

Dokumenty uložené ve sbírce *Licence kinematografické* jsou tvořeny zejména úředními listinami (licence k provozování kinematografických představení, vysvědčení o zkouškách, platební příkazy aj.), ale také materiálem osobní povahy (legitimace, autobiografie, korespondence atd.). Vyhotoveny jsou nejčastěji jako tištěné formuláře, které jsou rukopisně vyplněny, ostatní jsou strojopisy nebo rukopisy. Sbírka obsahuje také fotografie, které jsou zařazeny samostatně, nebo jsou součástí jiných dokumentů (např. licenčních listin). V roce 2011 bylo 23 fotografií rodinných příslušníků Jana Kříženeckého předáno a uloženo do fotografické sbírky portrétů NFA.¹⁹

Písemnosti jsou většinou jazykově české, často však také německé nebo česko-německé. Fyzický stav archiválií je uspokojivý, ve většině případů restaurátorského zásahu není třeba. Poškozené archiválie byly zrestaurovány restaurátorkou NFA Janou Zahradnickou.

---

¹⁹ Fotografie (23 ks) jsou uloženy v osobní složce J. Kříženeckého ve Sbírce fotografických portrétů českých filmových osobností (list NAD č. 8), sign. P 596, přír. č. 519 788–810.

IV. Obsahový rozbor archivního souboru

Původně byla sbírka utvořena jako soubor kinematografických licencí jednotlivých majitelů cestovních nebo stálých biografů. Postupně se však rozrůstala o další dokumenty vztahující se k činnosti držitelů licencí a průkopníků české kinematografie (členské a pracovní knížky, technická osvědčení, smlouvy, programy, letáky, pozvánky, vysvědčení o kinematografických zkouškách, korespondence, autobiografie, plány biografů, fotografie aj.). Udělení licence k provozování veřejných kinematografických představení zakládalo povinnost odvádět z této činnosti daně (zemskou dávku ze zábav nebo daň z výdělku) a různé poplatky (např. kinematografickou dávku okresnímu úřadu nebo poplatek Zemskému úřadu pro péči o válečné poškozence), proto sbírka obsahuje také písemnosti finančního charakteru, zejména platební příkazy a výměry.

Archiválie uložené ve sbírce *Licence kinematografické* často obsahují biografické údaje a informace vztahující se nějakým způsobem k udělení licence a k podnikatelským aktivitám svých původců. Kromě samotných licencí zde nalezneme osobní doklady (legitimace, průkazy), korespondenci, písemnosti autobiografické povahy apod.

Ačkoli jde o pouhé jednotliviny, mohou tyto dokumenty přinést cenné poznatky ke studiu počátků české kinematografie a počátků podnikání ve filmovém oboru. Jsou také zdrojem mnohých životopisných údajů „průkopníků“ českého filmu. Informují o náležitostech, které bylo nutné splnit pro získání licence, o podmínkách, které musely biografy splňovat, částečně také o technice promítání filmů, zázemí a programech biografů.

Dozvídáme se také o problémech, se kterými se majitelé prvních biografů museli potýkat. Provozování kinematografu bylo v jeho počátcích (na konci 19. a počátku 20. století) zejména ze strany laické veřejnosti spojováno se vzrušující, zábavnou a především velmi výdělečnou činností. Tento obraz pak navíc čile podporovala některá tištěná média, která kina vykreslovala často jako zlaté doly a jejich majitele jako bohaté magnáty. Fakt, že provozování biografu s sebou neslo mnohá úskalí, hraničící nezřídká až s finančními a existenčními potížemi, byl často opomíjen. Ani vysoká návštěvnost nemusela pro majitele kina znamenat jednoznačný úspěch. Po několik desetiletí nevyřešená legislativa, zdlouhavé vyjednávání s půjčovnými a jinými

institucemi a především nutnost placení mnoha dávek, to byly jen některé z problémů spojených s provozováním biografu v tomto období.²⁰ Situaci prvních kinomajitelů výstižně popisuje Josef Jandáček ve své autobiografii: „Dnes již nikdo nedovede se vžít ani ve snu do duševní trýzně průkopníků biografu, mnohých z nás, kteří jsme novému vynálezu věnovali celé mládí, životní energii, jmění celé rodiny i příbuzných, kdy v dobách cestování všichni od obecního policajta počínaje do c. k. hejtmána či místodržitelského rady (...) nám oslazovali kinoživot.“²¹

Řada majitelů kinematografů, kterým byla licence udělena, provozovala biograf – pokud ovšem s jeho provozováním vůbec začala – pouze krátkou dobu a sledovat jejich další osudy je pro nedostatek pramenů velmi obtížné.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Dochované materiály archivní sbírky (2 kartony) jsou uloženy v depozitáři NFA na Hradištku. Sbíрку uspořádala, úvod sepsala a inventární seznam sestavila Mgr. Lucie Tichá v září až říjnu 2011.

---

²⁰ ROUŠOVÁ, Lucie: *c.d.*, s. 1.

²¹ NFA, f. *Licence kinematografické (1896–1995)*, kart. 1, inv. č. 9 (J. Jandáček), přír. č. 9/3, fol. 2. Publikováno též ve *Zpravodaji Spolku českých majitelů kinematografů* 1, 15.12.1921, č. 16, s. 205.

VI. Seznam použitých pramenů a literatury

Tištěné prameny:

Zákon ze dne 18.9.1912, č. 191 ř.z., o pořádání veřejných představení kinematografem.

Literatura:

- BARTOŠEK, Luboš: *Náš film, Kapitoly z dějin (1896–1945)*. Praha: Mladá fronta 1985.
- BÍNOVÁ, Kateřina: *Počátky kinofikace v Pardubicích*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta 2010.
- *Československý biografický slovník*. Praha: Encyklopedický institut ČSAV, Academia 1993.
- *Český hraný film 1898–1930*. Praha: NFA 1995.
- HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: Čs. filmový ústav 1979.
- HAVELKA, Jiří: *Kronika našeho filmu 1898–1965*. Praha: Čs. filmový ústav 1967.
- HORA, Jiří: *Propachtování kinolicence (právní význam zákazu neplatnosti smluv o propachtování kinematografických licencí)*. Praha: Čefis 1935.
- KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895–1912 (část první)*. Iluminace 14, 2002, č. 1, s. 73–87.
- KLIMEŠ, Ivan: *Kinematograf, rakouský stát a české země 1895–1912 (část druhá)*. Iluminace 14, 2002, č. 2, s. 45–62.
- KLIMEŠ, Ivan: *Kinozákon 1919*. Iluminace 10, 1998, č. 4, s. 119–136.
- KNEŽEVIĆ, Srđan: *První právní předpisy pro kinematografii na území Čech, Moravy a Slezska (1896–1918)*. Iluminace 6, 1994, č. 2, s. 79–106.
- POKORNÝ, Vincenc: *Počátky českých kinematografických filmů*. Praha: [s. n.] 1952.
- ROUŠOVÁ, Lucie: *Spolkový život kinomajitelů v Československu mezi světovými válkami*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta 2010.
- SKUPA, Lukáš: *Dobývání „zlatých dolů“. Obměna vlastníků kinematografických licencí v Brně, 1920–1926*. Iluminace 21, 2009, č. 3, s. 57–69.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Český kinematograf Jana Kříženeckého*. Praha: Čs. filmový ústav 1973.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 1. Praha: Čs. filmový ústav 1988.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Kinematografické projekce v Čechách a na Moravě v letech 1896–1897*. Praha: Čs. filmový ústav 1979.

- WASSERMAN, Václav: *Václav Wasserman vypráví o starých českých filmařích*, Praha: Orbis 1958.

Ostatní zdroje:

<http://www.csfd.cz/tvurce/27430-jan-krizenecky/> (29.9.2011).

<http://www.libri.cz/databaze/film/> (11.10.2011).

VII. Inventární seznam

<i>inv.č. přír. č.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>č. ev. jedn.</i> ²²
1	Baláš Richard (1880–1933) ²³		1
1/1	Program <i>Bia Lucerna</i> (<i>Smuteční slavnosti, Závoj minula, Úklady a láska</i>); fotokopie. ²⁴	1916	
1/2	Povolení Zemské správy politické v Praze k pořádání kinematografických představení v <i>Biu Lucerna</i> ; strojopis s rukopisnou poznámkou.	1920	
2	Crhounek Bartoloměj (1873–1959)		1
2/1	Vysvědčení z brněnské mechanické dílny o způsobilosti k práci s acetylenovým přístrojem; rukopis, fol. 2.	1905	
2/2	Platební rozkaz č. 44 o dani výdělkové z produkce s kinematografem a gramofonem (Brno). ²⁵	1906	
2/3	Povolení produkcí s kinematografem a gramofonem po celé Moravě kromě Brna a Olomouce; německo-česky, fol. 2.	1907	
2/4	Platební rozkaz č. 81 o dani výdělkové z produkce s kinematografem a gramofonem (Brno).	1908	
2/5	Povolení produkcí s kinematografem za doprovodu hudby po celé Moravě kromě Brna a Olomouce; něm.-čes., fol. 2.	1911	
2/6	Povolení produkcí s kinematografem za doprovodu hudby po celé Moravě kromě Brna a Olomouce; něm.-čes., fol. 2.	1912	
2/7	Vysvědčení č. 10 kinematografického přístroje; rukopis, fol. 2.	1913	
2/8	Vysvědčení o způsobilosti k pořádání veřejných kinematografických představení; strojopisně vyplněný tištěný formulář.	1913	

²² Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

²³ *Filmový kurýr* 7, 11. 8. 1933, č. 32, s. 1. Z. Štábla a J. Havelka nesprávně uvádějí rok úmrtí R. Baláše jako 1973.

²⁴ Vyčleněno z osobního fondu *Kolár Jan Stanislav* (1912–1968) dne 1. 6. 2001. Není-li uvedeno jinak, jedná se o dokument psaný česky a není-li uvedeno jinak, jedná se o 1 fol.

²⁵ Není-li uvedeno jinak, jedná se o rukopisně vyplněný tištěný formulář.

2/9	Licence k pořádání veřejných kinematografických představení na Moravě kromě Brna a Olomouce; rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 19.	1916	
2/10	Licence k pořádání veřejných kinematografických představení na Moravě kromě Brna a Olomouce; rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 19.	1918	
2/11	Potvrzení Starostenského úřadu v Židenicích u Brna o zaplacení kinematografické dávky; strojopis s vlastnoručními podpisy a rukopisnými poznámkami, fol. 2.	1920	
2/12	Platební rozkaz č. 57 o dani výdělkové z produkce s kinematografem (Brno-venkov).	1920	
2/13	Knihy s povoleními ke kinematografickým produkcím v různých obcích; + 3 vlepené fotografie B. Crhounka, 12 x 18,5 x 1,7 cm, fol. 100.	1905–1918	
3	Dušek Karel (1895–?)		1
3/1	Členská knížka Klubu českých kinooperatérů v Praze; + 1 fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 16. ²⁶	1915	
4	Eisenhammer František (1874–1934)		1
4/1	Povolení od Policejního ředitelství v Praze k provozování kinematografu od 23.12.1905 do 30.1.1906 v restauraci na Klamovce v Košířích; fotokopie rukopisu, fol. 2 (fol. 1 dvojmo).	1905	
5	Hříha Václav (1889–?)		1
5/1	Členská knížka Klubu československých kinooperatérů; fol. 4.	1919–1921	
6	Holanec Jiří (1884–?)		1
6/1	Účet za filmy a plakáty od Františka Tichého (Divadlo <i>Illusion</i>) ²⁷ ; rukopis s předtištěným záhlavím. ²⁸	1912	

²⁶ Zařazeno dodatečně, dne 9. 9.1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

²⁷ Viz též: NFA: f. *Průkopníci čs. filmu (sbírka jednotlivin)*, 1909–1972, kart. 1, inv. č. 11 (F. Tichý).

²⁸ Zařazeno dodatečně, dne 15. 9.1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

6/2	Licenční listina ke kinematografickým produkcím <i>Moderního stálého královského kinematografického divadla</i> Jiřího Holance; + 1 vlepená fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 20.	1913
6/3	Smlouva s film. půjčovnou <i>Nordisk Films Co., Wien</i> , o zapůjčení filmů na sezónu 1916/17; něm., strojopisně vyplněný tištěný formulář. ²⁹	1916
6/4	Smlouva s film. společností <i>Gaumont, Wien</i> , o zapůjčení filmů na sezónu 1916/17; něm., strojopisně vyplněný tištěný formulář. ³⁰	1916
6/5	Smlouvy s film. půjčovnou <i>Ernst Friese & Comp., Wien</i> , o zapůjčení filmů ze série 1917/18 (hl. předst. Alwin Neuss a Hella Moja); něm., rukopisně vyplněné tištěné formuláře s fotografiemi herců, fol. 4.	1917
7	Hospodář Jan (1890–?)	1
7/1	Vysvědčení o způsobilosti od zkušebního komisaře pro parní kotle v Českých Budějovicích; něm.	1907
7/2	Vysvědčení o zkoušce z obsluhy kinematografu; něm., rukopis s předtištěným záhlavím.	1908
7/3	Vysvědčení od zaměstnavatele J. Hermanna (<i>The American Grand-Bioskop</i>), u kterého J. Hospodář pracoval jako strojník a topič (1909–1911); něm., rukopis s předtištěným záhlavím.	1911
8	Jakoubek Josef (1862–1943)	1
8/1	Osvědčení z katedry elektrotechniky c.k. něm. tech. vys. školy v Praze o složení zkoušky z obsluhy kinematografického přístroje; něm., ručně psaný opis ověřený notářem.	1904
8/2	Platební rozkaz č. 35 o dani živnostní z provozování kinematografické produkce (Havlíčkův Brod); něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář.	1904
8/3	Licence k pořádání produkcí stereoskopem s povoleními pro jednotlivé okresy; čes.-něm., s. 29.	1904
8/4	Povolení okresního hejtmanství k pořádání kinematografických představení ve Vysokém Mýtě; rukopis.	1905

²⁹ Zařazeno dodatečně, dne 15.9.1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

³⁰ Dtto.

8/5	Žádost na místodržitelství v Záhřebu o povolení kinematografických představení v Chorvatsku a Slavonii; něm., rukopis, fol. 2.	1905
8/6	Povolení záhřebského místodržitelství k provozování kinematografických představení na dobu dvou měsíců na území Krajin ³¹ se stanovením podmínek; něm., rukopis, fol. 2.	1905
8/7	Platební příkaz č. 23 k dani z kinematografických produkcí (Litoměřice); něm.	1906
8/8	Povolení Policejního ředitelství v Praze k pořádání kinematografických představení v zahradě restaurace Bezovka na Žižkově; rukopis.	1906
8/9	Licence ke kinematografickým produkcím v Karlových Varech, Mariánských Lázních a dalších českých lázeňských městech; ručně psaný opis ověřený Okresním soudem v Linci, něm.	1907
8/10	Platební příkaz č. 1 k dani z kinematografických produkcí (Duchcov); něm.	1907
8/11	Licence ke kinematografickým představením na stanovených místech v Rakousku s povoleními pro jednotlivé okresy; něm., strojopis s rukopisnými vpisky, fol. 2.	1907
8/12	Platební příkaz č. 39 k dani z kinematografických produkcí (Freistadt); něm.	1907
8/13	Technické osvědčení kinematografického přístroje z katedry elektrotechniky c.k. něm. tech. vys. školy v Praze; něm., strojopis.	1908
8/14	Sdělení brněnského místodržitelství J. Jakoubkovi upozorňující na náležitosti potřebné k provozování kinematografických produkcí; něm., strojopis.	1908
8/15	Licence k pořádání kinematografických představení na Moravě kromě Brna a Olomouce spolu s povoleními pro jednotlivé okresy; čes.-něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář, fol. 2.	1908
8/16	Vysvědčení soudního znalce o přezkoušení motoru, dynama, el. lampy a kinematografického přístroje; rukopis.	1909
8/17	Výzva českého místodržitelství k předložení dokladů potřebných pro obnovení licence ke kinematografickým produkcím; strojopis.	1909

---

³¹ V době pořádání sbírky území Chorvatské republiky.

8/18	Vysvědčení soudního znalce o bezvadném stavu kinematografického přístroje a jeho příslušenství; rukopis.	1909
8/19	Výměr Úrazové pojišťovny dělnické pro království České.	1909
8/20	Členský lístek č. 433/92 Úrazové pojišťovny dělnické pro království České.	1910
8/21	Výměr Úrazové pojišťovny dělnické pro království České.	1910
8/22	Výměr Úrazové pojišťovny dělnické pro království České.	1910
8/23	Platební rozkaz č. 4 na všeobecnou daň živnostní z pořádání přednášek o poutnickém místě Lourdy (Benešov).	1913
8/24	Sešit s textem přednášky o dějinách českého národa; rukopis s poznámkami, fol. 73. ³²	1913–1914
8/25	Opis pochvaly od správy 1. obecné školy dívčí na Smíchově za předvedení <i>Dějiny našeho národa obrazem i slovem</i> ; rukopis.	1914
8/26	Platební rozkaz č. 17 na všeobecnou daň živnostní z pořádání veřejných přednášek <i>Dějiny české slovem a obrazem</i> (Praha I).	1914
8/27	Pochvala přednášky <i>Z českých dějin se světelnými obrazy</i> a její doporučení od ředitele 1. obecné školy chlapecké na Žižkově; rukopis.	1914
8/28	Pochvala a doporučení cyklu <i>Dějiny české slovem i obrazem</i> od ředitelství 1. měšťanské školy dívčí na Žižkově; rukopis.	1914
9	Jandáček Josef (1882–1952)	1
9/1	Dopis neznámému adresátovi se sdělením informací o V. Koubíčkoví ³³ ; rukopis. ³⁴	1922
9/2	Pozvánka na zahajovací představení <i>Bio Ideal</i> (film <i>Král jazzu</i>); + pův. obálka, tisk, fol. 2. ³⁵	1930
9/3	<i>50 let za ideálem</i> , vlastní životopis; rukopis, fol. 4.	s.d.

³² Nalezen dodatečně v badatelně NFA dne 3. 6. 1998.

³³ Viz též inv. č. 14, Koubíček Václav.

³⁴ Zařazeno dodatečně, dne 9. 9. 1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

³⁵ Zařazeno dodatečně dne 21. 5. 2004 (nalezeno při generální inventuře).

10	Kludská Aloisie (1885–?)	1
10/1	Vysvědčení o způsobilosti k obsluze kinematografického přístroje; rukopis.	1910
10/2	Vysvědčení o odborné zkoušce způsobilosti k obsluze kinematografického přístroje; + přilepená fotografie A. Kludské, strojopisně vyplněný tištěný formulář.	1916
11	Kludský Emanuel (1866–?)	1
11/1	Licence k pořádání kinematografických představení na Moravě kromě Brna a Olomouce; čes.-něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, fol. 2.	1910
11/2	Licence k pořádání kinematografických představení pod označením <i>Grand American Edison Biograf – Emanuel Kludský</i> na území království Českého s povoleními pro jednotlivé okresy; + 1 vlepená fotografie E. Kludského, čes.-něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 50.	1914–1916
11/3	Licence k pořádání kinematografických představení pod označením <i>Grand American Edison Biograf – Emanuel Kludský</i> na území království Českého s povoleními pro jednotlivé okresy; + 1 vlepená fotografie E. Kludského a fotokopie přídeští a titulní strany, čes.-něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 50.	1917–1918
11/4	Opis licence k pořádání kinematografických představení pod označením <i>Grand American Edison Biograf – Emanuel Kludský</i> na území království Českého; fol. 2.	1917
11/5	Leták <i>Kludskýho Grand-Amerikan Elektro-Biografu</i> ; fotokopie.	s.d.
12	Kludský Jindřich (1862–?)	1
12/1	Licence k pořádání kinematografických představení na území království Českého s povoleními pro jednotlivé okresy; čes.-něm., rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 50.	1916–1918, 1924
13	Körber Zdeněk (1873–1924)	2
13/1	Seznam míst, kde Z. Körber pořádal v roce 1909 představení s kinematografem; rukopis.	1909
13/2	Dopis Z. Körbera Kinematografickému družstvu v Praze s žádostí o vyplacení podílů; rukopis.	1923

14	Koubíček Václav (?–1922)	2
14/1	Potvrzení obvodního policejního komisařství, že v Bubenči není žádná stavební parcela ani vhodná stavba pro biograf; něm., rukopis. ³⁶	1917
15	Kříženecký Jan (1868–1921)	2
15/1	Svatební oznámení Mařenky Gýrové a arch. Jana Kříženeckého; tisk.	1898
15/2	<i>Fotografický obzor</i> , roč. VI., 1898, č. 11, článek o prvních filmech J. Kříženeckého; kopie orig. časopisu.	1898
15/3	Obsah ústně uzavřené smlouvy s kinematografickou a projekční společností <i>Kinema</i> , potvrzený J. Kříženeckým; strojopis, fol. 4.	1916
15/4	Dopis České banky potvrzující smlouvu o pronájmu místností pro biograf; kopie strojopisu, fol. 2.	1917
15/5	Dodatečné zrušení odstavce 11 smlouvy s <i>Kinemou</i> ze dne 26.1.1916; kopie strojopisu.	1917
15/6	Dopis společnosti <i>Kinema</i> o prodloužení služebního poměru; kopie strojopisu, fol. 1.	1917
15/7	Potvrzení příjmu a souhlas Kříženeckého s prodloužením služebního poměru u společnosti <i>Kinema</i> ; kopie strojopisu, fol. 1.	1917
15/8	Dopis neteře Míly (Ludmily Pacákové) ohledně pozůstalosti J. Kříženeckého; rukopis, fol. 2.	1947
15/9	Článek <i>Pionýr pohyblivých obrázků</i> v příloze deníku <i>Práce</i> ze dne 20.3.1993; výstřižek.	1993
15/10	Článek <i>Vynálezci, kouzelníci a průkopníci (Průkopníci v Čechách)</i> v deníku <i>Slovo</i> ze dne 11.2.1995; výstřižek.	1995
16	Malkus Karel (1883–1937), Malkusová Marie (?)	2
16/1	Vysvědčení o zkoušce K. Malkuse ze znalosti manipulace s kinematografem; rukopis.	1908
16/2	Vysvědčení českého místodržitelství o zkoušce způsobilosti K. Malkuse k obsluze kinematografického promítacího přístroje.	1913

³⁶ Zařazeno dodatečně, dne 9. 9.1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

16/3	Leták Malkusova biografu oznamující opěté zahájení biografických představení; tisk.	1915
16/4	Dopis M. Malkusové předsedovi Spolku majitelů kinematografů v Praze (R. Balášovi) se žádostí o finanční podporu (po vyhoření Malkusova biografu v Písku); rukopis.	1917
16/5–8	Korespondenční lístky K. Malkuse manželce Marii z válečného zajetí s opakovanou žádostí a varováním, aby znovu nezřizovala vyhořelý biograf v Písku; rukopis.	1917
16/9	Licence Zemské správy politické pro pořádání kinematografických představení v Písku (<i>Malkusův biograf</i>); tisk, + fotografie.	1921
16/10	Licence Zemské správy politické pro pořádání kinematografických představení v Písku (<i>Malkusův biograf</i>); tisk, + fotografie.	1922
16/11–15	Fotografie (11 – M. Malkusová; 12 – M. Malkusová se 4 dětmi; 13 – vchod do Malkusova biografu; 14, 15 – interiér Malkusova biografu); 5 ks.	s.d.
17	Nosál Vilém (1879–?)	2
17/1	Licenční listina českého místodržitelství ke kinematografickým produkcím <i>Biografu Viléma Nosála</i> ; fotokopie. ³⁷	(1913)
18	Pěkelko František (1895–?)	2
18/1	Ustanovení F. Pěkelka kinooperátorem v obecním kině <i>Světazor</i> v Kunčičkách; strojopis.	1940
18/2	Protokol o nehodě v kině <i>Světazor</i> v Kunčičkách, při které shořely dva filmy (týdeníky); strojopis.	1940
18/3	Potvrzení o absolvování kurzu pro promítače; čes.-něm., strojopis.	1944
18/4	Vysvědčení Českomoravského filmového ústředí o zkoušce mistrovské podle nařízení o obsluze kinotechnických zařízení; čes.-něm., strojopis.	1944
18/5	Potvrzení o zaměstnání u Československého státního filmu s uvedením mzdy v posledních třech letech; strojopis.	1956

³⁷ Přiřazeno dodatečně dne 7.6.1999 (nalezl V. Procházka dne 11.5.1999).

18/6	Phillips Miniwatt Index, pohyblivý oboustranný kotouč z kartonu pro určování technických údajů u lamp. ³⁸	s.d.	mimo karton
19	Pick Emil (1876–?)		2
19/1	Členská legitimace Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku, sekce pro Moravu a Slezsko; něm.	1913	
20	Ponec František (1869–1946)		2
20/1	Platební rozkaz k licenci č. 40 na daň z pořádání představení s bioskopem (Karlín); fol. 2.	1903	
20/2	Žádost okresní školní radě, aby povolila žákům hromadně navštěvovat dětská představení bioskopu v hotelu na Knížecí, a kladná odpověď školní rady; rukopis, fol. 2.	1908	
20/3	Povolení policejního ředitelství k pořádání představení kinematografu v hotelu na Knížecí na Smíchově; strojopis, fol. 1.	1909	
20/4	Výzva berní správy k podání přiznání k vyměření osobní daně z příjmů.	1911	
20/5	Stanovení členského příspěvku Spolku českých majitelů kinematografů v Čechách; tisk.	1921	
20/6	Upozornění Zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Čechách na nedoplatek předepsané dávky; strojopis.	1921	
20/7	Plán biografu u <i>Deutschů</i> v Praze VIII; 1 mapa. ³⁹	1912	
20/8	Plány kabinetu pro vysílání paprsků; 2 ks.	1913–1914	
20/9	Návrh na umístění sedadel v <i>Poncově Royal Bioskopu</i> na Žižkově; nákres.	1914	
20/10	Plán projekční kabiny pro <i>Poncův Royal Bioskop</i> ; 2 nákresy.	1914	
20/11	Plán biografu v domě čp. 649 v Praze I; 4 nákresy. ⁴⁰	1915	
20/12	Plán kina <i>Urania</i> ⁴¹ v Praze, Smečky 23; nákres. ⁴²	s.d.	

³⁸ Vzhledem k velkému formátu uloženo ve zvláštní obálce mimo karton.

³⁹ Zařazeno dodatečně, dne 16. 9. 1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

⁴⁰ Dtto.

⁴¹ Kino bylo otevřeno dne 4. 11. 1924.

⁴² Zařazeno dodatečně, dne 16. 9. 1999 předal PhDr. Ivan Klimeš.

21	Runkas Jan (1882–?)	2
21/1	Vysvědčení Zemské správy politické v Brně o způsobilosti k pořádání kinematografických představení; kopie rukopisně vyplněného tištěného formuláře.	1921
21/2	Obsah a herecké obsazení filmu <i>Stavitel chrámu</i> , na zadní straně další kopie vysvědčení z r. 1921 (přír. č. 21/1); kopie tiskopisu, fol. 2.	[1920], 1921
21/3	Potvrzení o zaměstnání u <i>Olympia-Kino</i> v Třebíči s doporučením k operatérské zkoušce; kopie rukopisu.	1921
21/4	Úryvky z <i>Paměti J. Runkase</i> , díl I. (1892–1938); kopie strojopisu, fol. 3.	před 1938
21/5	Vzpomínky Dobromila a Emilie Runkasových (syna a snachy J. Runkase); kopie strojopisu, fol. 2.	1995
21/6	Program a úvodní slovo vzpomínkového večera v kině Na Valech (pův. kino <i>Sokol</i>) v Moravských Budějovicích; kopie strojopisu, fol. 2.	1995
21/7	Úryvek z Pamětní knihy města Moravských Budějovic I. o počátcích <i>Sokolského kina</i> ; kopie strojopisu.	s.d.
22	Schächtl Ignác (1840–1911)	2
22/1	Živnostenský list pro pořádání představení s kinematografem v království Českém; kopie. ⁴³	1896
22/2	Plakát s programem kinematografu <i>Živé fotografie! Edisonův nejnovější fenomenální vynález!</i> ; tisk, 3 ks. ⁴⁴	[1896]
22/3	Plakát s programem kinematografu <i>Lebende Fotografien! Edisons neueste Fenomenal-Erfindung!</i> ; něm., tisk, 5 ks.	1897
23	Schwab Josef (?)	2
23/1	Kinematografické osvědčení Vysoké technické školy v Brně; něm., opis.	1906
23/2	Licence k pořádání představení s kinematografem a kolotočem na Moravě; čes.-něm., opis.	1910
23/3	Dopis Heinricha Ernemanna z Drážďan s nabídkou kameramanského místa v africké expedici; něm., opis.	1911

⁴³ Zařazeno dodatečně dne 31. 5. 2001. Fotokopii viz NFA: f. *Smrž Karel* (list NAD č. 72), inv. č. 20.

⁴⁴ Fotokopie je uložena v NFA ve *Sbírce reklamních materiálů k českým i zahraničním filmům* (list NAD č. 14), složka Kinematograf.

24	Vavruška Karel (1880–1945?)	2
24/1	Urgence vyřízení žádosti o obnovení licence; rukopis.	1916
25	Weiss Vilém (1854–1937)	2
25/1	Povolení Policejního ředitelství v Praze k pořádání kinematografických představení v hostinci v Bezovce na Žižkově; strojopis.	1909
25/2	Povolení okresního hejtmanství k pořádání kinematografických představení na zahradě u domu čp. 151 na Žižkově; strojopis.	1910
25/3	Povolení policejního ředitelství k pořádání kinematografických představení na zahradě u domu čp. 151 na Žižkově („u Soudku“); strojopis.	1910
25/4	Souhlas policejního ředitelství s přesídlením kinematografického podniku z místnosti „u Soudku“ do ohrady „u Bezovky“ ⁴⁵ ; strojopis.	1910
25/5	Povolení Městského úřadu na Žižkově k ohrazení obecního pozemku v Bezovce pro pořádání kinematografických představení; rukopis.	1910
25/6	Souhlas policejního ředitelství s přesídlením kinematografického podniku z Bezovky do domu čp. 1233 na Žižkově; strojopis.	1912
25/7	Licenční listina ke kinematografickým produkcím <i>I. Žižkovského kinematografického divadla</i> W. Weisse; + 1 vlepená fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 20.	1913
25/8	Licenční listina ke kinematografickým produkcím <i>I. Žižkovského kinematografického divadla</i> W. Weisse; + 1 vlepená fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 20.	1914
25/9	Licenční listina ke kinematografickým produkcím <i>I. Žižkovského kinematografického divadla</i> W. Weisse; + 1 vlepená fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 20.	1916
25/10	Licenční listina ke kinematografickým produkcím <i>I. Žižkovského kinematografického divadla</i> W. Weisse; + 1 vlepená fotografie, rukopisně vyplněný tištěný formulář, tisk, s. 20.	1919–1920

⁴⁵ Do konce srpna 1910 zde pořádal kinematografická představení Viktor Ponrepo.

26	Zaorálek Jan (1889–?)		2
26/1	Pracovní knížka; čes.-něm., s. 80.	1907–1913	
26/2	Poznámkový sešit; rukopis, fol. 6.	s.d.	
26/3	Fotografie J. Zaorálka u kinematografického přístroje; 1 ks.	s.d.	

VIII. Stručné biografie původců archivního souboru

Baláš Richard (*1880 Praha, † 1933 Brno)⁴⁶

Působil jako barytonista v brněnském a plzeňském divadle, též v Národním divadle v Praze. V roce 1909 získal licenci pro *Bio Lucerna*, stal se jeho ředitelem a v této funkci setrval až do roku 1917. V *Lucerně* se věnoval především dramaturgii, dramaturgicky spolupracoval také s půjčovnou *Lucernafilm* (podnik založil R. Baláš společně se svým švagrem ing. Václavem Havlem v r. 1912). Byl jednatelem správní rady společnosti *Kinofa* (od r.1913), ředitelem a zakladatelem výroby *Excelsiorfilm* (1918) a prvním předsedou Svazu majitelů kinematografů v republice Československé (1919)⁴⁷. Po převratu v r. 1918 mu byla odebrána kinematografická licence ve prospěch Červeného kříže.⁴⁸

Crhounek Bartoloměj (*1873 Tětice na Hané, † 1959)

Průkopník kinematografie na Moravě. Od roku 1905, kdy mu byla udělena licence k pořádání kinematografických produkcí a získal povolení od příslušných obecních úřadů, provozoval kočovný biograf. Později zřídil *Grand Kinematograf Orient*⁴⁹ v Brně-Židenicích.⁵⁰ V roce 1914 svou činnost přerušil a jako voják odešel na frontu. Po skončení války se ke své živnosti vrátil.

Dušek Karel (*1895, † ?)

Eisenhammer František (*1874, † 1934)

Jeden z průkopníků české kinematografie, majitel kočovného biografu. Od r. 1905 působil s kinematografem na Ústecku. Na konci téhož roku mu byla povolena kinematografická představení na Klamovce v Praze-Košířích. Po Eisenhammerově smrti vedla jeho *Grandbiograf* jeho manželka.⁵¹

---

⁴⁶ *Filmový kurýr* 7, 11.8.1933, č. 32, s. 1. Z. Štábla a J. Havelka nesprávně uvádějí rok úmrtí R. Baláše jako 1973.

⁴⁷ Do té doby vedl Zemský svaz majitelů kinematografu v Čechách. Svaz československý měl za úkol zastupovat všechny zemské svazy a spolky na území republiky. ROUŠOVÁ, Lucie: *c.d.*, s. 26; viz též: LACHMAN, Tomáš, *Zemský svaz kinematografů v Čechách (1913 – 1942)*. *Iluminace* 21, 2009, č. 3, s. 132 – 133.

⁴⁸ HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: Čs. filmový ústav 1979, s. 13. ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 1 a 2. Praha: Čs. filmový ústav 1988, 1989. *Zpravodaj Zemského svazu kinematografů v Čechách* 4, 15.10.1924, č. 14, s. 6–7.

⁴⁹ Též *Grand Elektro Bio Orient* nebo *Grand biograf Orient*.

⁵⁰ http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=5964 (4.10.2011).

⁵¹ HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo...*, s. 52.

Hiřha Václav (*1889, †?)

Holanec Jiří (*1884, †?)

Provozoval nejprve cestovní biograf nazvaný *Komet*, se kterým chtěl v roce 1908 zavítat do Pardubic, avšak zdejším obecním zastupitelstvem mu nebylo pořádání kinematografických představení povoleno. Byl také majitelem stejnojmenného stálého biografu v Přelouči.⁵² Později zřídil stálé kino ve Dvoře Králové pod názvem *Moderní stálé královské kinematografické divadlo*.

Hospodář Jan (*1890, †?)

Jakoubek Josef (*1862 Jaroměř, † 1943 Úvaly)

Od roku 1904 provozoval kočovný biograf, se kterým vystupoval ve středních a východních Čechách. 1906 bylo v Praze otevřeno druhé letní přírodní kino v zahradě na Bezovce na Žižkově. Tehdy v ní vystupovalo *Wonder Bio*⁵³ Josefa Jakoubka. Značným magnetem jeho podniku bylo každovečerní slosování vstupenek, z něhož si šťastný výherce odnášel velkou krabici cukru, doutníky či husu.⁵⁴ Se svými kinematografickými projekcemi zavítal i na Moravu a kromě mnoha českých lázeňských měst také do zahraničí, získal licenci pro představení v Chorvatsku (na území Krajiny) a v Rakousku. Promítal také ve školách, jeho cyklus přednášek *Dějiny české slovem i obrazem* byl velice úspěšný. Ze zdravotních důvodů však musel přestat s pořádáním kočovných kinematografických představení a stal se kancelářskou silou a správcem archivu ve vídeňské firmě.⁵⁵

Jandáček Josef (*1882, †1952)

Byl majitelem a provozovatelem cestovního kinematografu, který si pořídil již v roce 1902. Poté, co opatřil všechny náležitosti (povolení, zkoušky apod.), mohl své první představení uspořádat v roce 1904 v Krči pod obchodním názvem *Jandáčkův Bioskop – Divadlo živých obrazů*. V následujících letech se svým kinematografem cestoval po celé republice, zároveň však hledal vhodné prostory v Praze ke zřízení stálého kina. To se mu podařilo až v roce 1913. Tehdy začal provozovat *Jandáčkův biograf* v Praze na Břevnově (na jaře „Na Malovance“ a na podzim v sále „Ve Stodole“). Zde působil až do roku 1930, kdy se přestěhoval do nově postaveného *Bia Ideal* na Břevnově.⁵⁶ V letech 1928–1937 zastával funkci pokladníka Ústředního svazu kinematografů v Československé republice.⁵⁷

⁵² BÍNOVÁ, Kateřina: *Počátky kinofikace v Pardubicích*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta 2010, s. 44.

⁵³ Celý název biografu zněl *The Royal American Wonder Bio Co. Filmový kurýř* 16, 23.10.1942, č. 43, s. 2.

⁵⁴ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta ...*, sv. 1, s. 94.

⁵⁵ *Filmový kurýř* 16, 23.10.1942, č. 43, s. 2.

⁵⁶ *Filmový kurýř* 8, 23.3.1934, č. 12, s. 1.

⁵⁷ STŘECHOVÁ, Lucie: *Ústřední svaz kinematografů v Československé republice*. Inventář. NFA 2008.

Kludský

Rodina, jejíž příslušníci se zapsali mezi první putovní kinematografisty. Byli to: Aloisie Kludská (*1885 Suchdol, okr. Třeboň, + 12.11.1968), která jako jedna z prvních žen na světě složila promítačskou zkoušku a po dobu vojenské služby byla pověřena zástupkyní v licenci pro *Grand American Elektro-Biograf* Emanuela Kludského (1866–?). Ve čtyřicátých letech 20. stol. provozovala Aloisie K. zvukový biograf v Dívčicích u Českých Budějovic. Kinematografické produkce pořádali také Antonín K. (1829–?), Barbora K. (?), Karel K. (1905–?), Marie K. (1890–?) a její bratr Jindřich K. (1897–?). Její sestra Emilie K. (1899–?) působila jako kinooperátérka u cestovního biografu a otec Jindřich K. (1862–?) byl pověstný svéráznými slovními doprovody kinematografických představení, které si diváci velice oblíbili.⁵⁸

Körber Zdeněk (*1873, †1924)

Původně obchodní příručí, potulný muzikant a příležitostný kinematografický promítač. V roce 1903 se stal společníkem V. Ponrepa. Do společného podniku přinesl 35 filmů. Ponrepa s Körberem spolupracoval až do počátku roku 1904, kdy Körber s Františkem Poncem založili samostatný kočovný kinematografický podnik, který nazvali *The Royal Bioskop*. V květnu 1904 hostoval *The Royal Bioskop* v Českém Brodě. Na programu byly např. *Scény z rusko-japonské války*, *Válečný životopis Napoleona I.*, *Zápasy s býky v Barceloně*, *Požár hotelu v Londýně*, *Rytíř Modrovous*, *Ďábel a kouzelník* aj. Každý den se měnil program. V příštích dvou letech zavítala dvojice podnikatelů do západních, severovýchodních a jižních Čech. Jednou vystoupili také na pražském předměstí v hostinci U města Mexika (1904). V roce 1906 se Ponca a Körber jako společníci rozešli a kočovali s kinematografem samostatně.⁵⁹

V roce 1907 vystřídal Z. Körber se svým *Grand American Biografem* v zahradní restauraci na Klamovce Viktora Ponrepa a Aloise Jalovce. Körber, který tehdy vlastnil již 150 kinematografických obrazů, měnil program každé dva dny. Promítal např. filmy: *Ďáblové taškařice* G. Méliése, německý film *Hejtman z Kopníku*, inscenované aktuality *Atentát na královské manžele v Madridu*, *Katastrofální zemětřesení v San Franciscu* aj.

V prosinci 1906 vystupoval Körberův *Grand American Biograf* na Střelnici v Táboře. V jeho programu byly filmy: *Drama ve zlatých dolech*, *Psi pašeráci*, *Vjezd dr. Fausta do pekla*, *Sen kuřáka opia*, *Detektiv anebo uloupené dítě*, *Ukradená nevěsta*, *Dítě andělem míru*, *Dcera hlásného* aj. V témže roce navštívil Körber se svým biografem Plzeň a o rok později žižkovskou Klamovku. Putoval také po českém venkově, a to až do roku 1911, kdy získal v Praze *Bio Imperial*. To však bylo v roce 1920 zbouráno a na jeho místě postaveno nové kino nazvané *Na Slovanech*, které bylo majetkem Klubu penzistů-sólistů Národního divadla.⁶⁰

V roce 1914 byl Z. Körber spolu s R. Balášem a A. Reimanem členem deputace *Spolku českých majitelů kinematografů v Království českém*, která se dostavila k ministru vnitra do Vídně se žádostí, aby bylo zamezeno vydávání licencí novým

⁵⁸ HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo...*, s. 121. NFA, f. *Českomoravské filmové ústředí*, (1920) 1927–1955, kart. 37, sign. II/j, inv. č. 681.

⁵⁹ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta ...*, sv. 1, s. 84 a 87.

⁶⁰ Tamtéž, s. 102 a 149.

žadatelům a aby stálé kinematografické licence v menších městech a na venkově byly přidělovány především dlouholetým kinematografickým kočovníkům.⁶¹

Koubíček Václav (*?, † 1922)

Jednatel *Spolku českých majitelů kinematografů* a redaktor jeho *Zpráv*, majitel *Bia Edison* na Letné. Když žádal o prodloužení licence k provozování svého biografu, byla jeho žádost zamítnuta a licence udělena sportovnímu spolku. Z podniku, který založil a vybudoval, byl vyhnán a odešel jen s nepatrným majetkem, který si musel vydobýt dokonce soudně. Přesto zůstal věrný kinematografii, v r. 1919 se stal zástupcem půjčovny *Biografia*⁶² a nadále usiloval o získání kinematografické licence. To už se mu však nepodařilo.⁶³

Kříženecký Jan (*1868 Praha, †1921 Praha)

Fotograf, průkopník české kinematografie. Po studiích architektury se stal revidentem stavebního úřadu města Prahy. Díky své zálibě ve fotografování byl městským archivem požádán o fotodokumentaci starých a historicky cenných domů, ulic a dalších památek pro jejich soupis. Celkem tak pořídil v letech 1902–1915 na čtyři tisíce fotografií staré Prahy.

V roce 1898 získal z Francie kinematografický přístroj a šest kotoučů neexponovaného filmu. Svě první dokumentární filmy *Purkyňovo náměstí na Královských Vinohradech*, *Polední výstřel děla na baště sv. Tomáše* a *Svatojanská pouť v československé vesnici* promítal v *Českém kinematografu* na pražské Výstavě architektury a inženýrství. V roce 1898 natočil první české aktuality (mj. *Výjev z lázní žofínských*, *Výjezd parní stříkačky k ohni*, *Poklepy na základní kámen pro pomník Františka Palackého*, *Cyklisté*) a hrané skeče (*Dostaveníčko ve mlýnici*, *Výstavní párkař a lepič plakátů*, *Smích a pláč*). Se svým bývalým spolužákem Josefem Františkem Pokorným založil první českou výrobu filmů.

V letech 1901 a 1908 natočil reportáže o návštěvě Františka Josefa I. v Praze, IV. a V. všesokolském sletu, slavnostním otevření Čechova mostu ad. V září roku 1910 založil *Grand Royal Bio de Prague* na ovocnicko-zahradnické výstavě v Královské oboře, avšak podnik byl neúspěšný a Kříženecký se na dlouhá léta zadlužil. Od roku 1912 vedl kino *Louvre* a po první světové válce kino *Světozor*.⁶⁴

---

⁶¹ Tamtéž, s. 61 a 236.

⁶² NFA, f. *Sdružení kinomajitelů Biografia a.s.*, (1919) 1920–1930, kart. 1, inv. č. 40.

⁶³ HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo...*, s. 130. *Zpravodaj Zemského svazu kinematografů v Čechách* 2, 15.6.1922, č. 12, s. 218–219.

⁶⁴ *Československý biografický slovník*. Praha: Encyklopedický institut ČSAV, Academia 1993. *Český hraný film 1898–1930*. Praha: NFA 1995. POKORNÝ, Vincenc: *Počátky českých kinematografických filmů*. Praha: [s.n.] 1952. ŠTÁBLA, Zdeněk: *Český kinematograf Jana Kříženeckého*, Praha: Čs. filmový ústav 1973.

Malkus Karel (*1883 Protivín, † 1937 Písek),
Malkusová Marie (?)

V roce 1910 získal K. Malkus licenci k provozování kinematografických představení po Čechách. Nejprve provozoval cestovní biograf, který vozil v maringotce tažené koňmi. O rok později (1911) se rozhodl usadit v Písku a zřídil zde první stálé kino v hostinci U Tří ostřelovačů. Později provozoval letní kino v zahradě hostince Na Štychu a stěhoval se také na další místa (do městského divadla, sokolovny a v roce 1913 do budovy hotelu U Zlatého kola).

Slibný rozvoj Malkusova podniku zastavila až 1. světová válka. 1. dubna 1915 Karel Malkus narukoval na východní frontu a v bitvě u Lvova se dostal do ruského zajetí. Péči o biograf převzala jeho manželka Marie, která, aby zabezpečila čtyři malé děti, najala operátora a U Zlatého kola promítala dál. V roce 1917 však kino vyhořelo. Rodina finančně strádala a K. Malkus manželku přesvědčoval, aby znova podnik nezařizovala.⁶⁵ Přesto se po skončení války a návratu K. Malkuse z fronty podařilo biograf obnovit.

Zanedlouho dostali Malkusovi z hotelového sálu výpověď. Problém vyřešili zakoupením domu čp. 124 v Gregorově ulici, který adaptovali na biograf. Kino pojalo 412 diváků a bylo nazváno *Bio Malkus*. Kvůli prohřeškům finančním (obcházel odevzdávání městské dávky ze zábav), bezpečnostním i mravnostním (např. pouštěl do kina děti na nepřístupné filmy) mu na nějakou dobu bylo promítání zakázáno. Kinematografická licence mu byla opět udělena v roce 1924. Na počátku téhož roku byl Malkus obviněn z trestného činu podvodu (patrně pro krácení daní). Soud ho odsoudil k jednomu měsíci vězení a byla mu odebrána kinematografická licence. Od té doby Malkusovi pronajímali prostory biografu jiným osobám⁶⁶, které licenci vlastnily. K. Malkus se pokusil licenci získat ještě v r. 1937, krátce nato však zemřel.⁶⁷

Nosál Vilém (*1879, †?)

Provozovatel cestovního biografu (k r. 1914) pocházející z Bozkova u Semil.⁶⁸

Pěkelko František (*1895, †?)

Od prosince roku 1939 působil jako kinooperátor v obecním kině *Světazor* v Ostravě-Kunčičkách. V období let 1945–1953 byl zaměstnán jako promítač-mistr v kině *Horník* tamtéž.⁶⁹

⁶⁵ NFA, f. *Licence kinematografické* (1896–1995), kart. 1, inv. č. 6 (K. Malkus).

⁶⁶ V roce 1925 zde otevřela své *Bio Invalidů* písecká Družina válečných poškozců, od r. 1927 byl nájemcem biografický odbor písecké Tělovýchovné jednoty Sokol, od r. 1931 zde provozovala Dělnická tělovýchovná jednota *Bio-Lido*.

⁶⁷ <http://www.episek.cz/clanky/detail.php?id=203> (10.10.2011); <http://www.hotelbiograf.com/historie/od-minulosti-k-soucasnosti> (10.10.2011).

⁶⁸ NFA, f. *Zemský svaz kinematografů v Čechách* (1913–1942), kart. 2, sign. II/d, inv. č. 17.

⁶⁹ NFA, f. *Licence kinematografické* (1896–1995), kart. 2, inv. č. 18 (F. Pěkelko).

Pick Emil (*1876, †?)

Od r. 1911 provozoval biograf *Lido-Bio* v Brně. Byl jedním ze zakladatelů moravské sekce Říšského svazu majitelů kinematografů v Rakousku a předsedou Zemského svazu kinomajitelů v zemi Moravskoslezské (1928–1938). V roce 1923 byl pověřen vedením brněnské pobočky půjčovny *Biografia*.⁷⁰

Ponec František (* 4.4.1869 Mladá Boleslav, † 3.4.1946 Praha)

Původně se vyučil cukrářem, ale byl zaměstnán jako úředník v pražské *Rustonce*. V Praze se seznámil s Francouzem Cheirem, který tehdy pracoval jako promítač pro Nöggerathův *The Royal Bioskop*. Když se měla Rustonka stěhovat do Hradce Králové, zažádal Ponec o kinematografickou licenci a společně s Cheirem si objednali z Hannoveru kinematografický aparát. Když vše získali, dali v zaměstnání výpověď a vydali se s kinematografem na pouť po jižních a západních Čechách. V dubnu 1903 hostoval jejich kinematografický podnik *Théâtre Moulin Noire de Paris* v sále „na Střelnici“ v Táboře. V programu byly uvedeny filmy: *Cesta na měsíc*, *Oheň*, *Slavnostní pohřeb dr. Fr. Riegra v Praze*, *Slavnosti císařské roku 1901 v Praze*, *Rytíř Modrovous* aj., většinou filmy zakoupené od karlínského varietního divadla. F. Ponec s Francouzem spolupracoval jen krátce, neboť již 5. listopadu uzavřel smlouvu o společném podnikání s V. Ponrepem na dobu tří let. Ta však nevešla v platnost. Počátkem roku 1904 se Ponec spojil se Zdeňkem Körberem, bývalým Ponrepovým společníkem, a společně založili kinematografický podnik, který nazvali *The Royal Bioskop*.⁷¹

V březnu roku 1908 se Ponec usadil se svým *Royal Bioskopem* na Smíchově v Praze, kde otevřel stálé kino v hale hotelu Na Knížecí. Jako první v českých zemích promítal na tzv. stříbrnou americkou plochu, na níž obrazy nabyly většího dojmu plastičnosti. V letním období promítal Ponec v Karlových sadech v Karlíně. Projekční plocha byla zatemněna speciální přístavbou. V září 1910 přesídlil Poncův *Royal Bioskop* do moderně upraveného divadla z bývalé Stabenovy továrny na rozhraní Žižkova a Karlína. Jeho sál měl více než 500 míst. Jako stálý biograf fungoval až do roku 1950.

Runkas Jan (*1882, †?)

Vyučil se jako strojník a mechanik. V roce 1920 byl (po dobu 9 měsíců) zaměstnán v *Olympia kinu* v Třebíči, kde získal praxi potřebnou k operátorské zkoušce. Poté pracoval jako promítač bývalého kina *Sokol* (kino *Na Valech*) v Moravských Budějovicích, kde působil až do roku 1928.⁷²

⁷⁰ Zpravodaj Zemského svazu kinematografů v Čechách 3, 1.3.1923, č. 5, s. 85. *Prager Film-Korrespondenz*, 30.4.1936, č. 83, s. 1. HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo...*, s. 194.

⁷¹ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta ...*, sv. 1, s. 83–84. *Věstník Československého filmu* 1, 12.4.1946, č. 12, s. 70.

⁷² NFA, f. *Licence kinematografické*, (1896–1995), inv. č. 21 (J. Runkas).

Schächtl Ignác (*1840 Praha, †1911)

Již od mládí se Ignác Schächtl (též Šechtl) věnoval fotografování, pouštěl se také do vlastních experimentů. V roce 1863 odešel do Kladna, kde se vyučil fotografickému řemeslu a v roce 1865 se stal živnostníkem v oboru. Ateliér otevřel nejprve v Plzni, pak se živil jako kočovný fotograf. Určitou dobu působil v Nepomuku a v Prachaticích. Z tohoto období pochází mj. montáž (1870), na které je sám vyobrazen současně jako laborant i retušér a která je pravděpodobně prvním takovýmto dílem na světě. Stal se také průkopníkem fotoreportáže. Od roku 1876 se trvale usadil v Táboře, kde začal později (v r. 1895) spolupracovat s Janem Vosečkem, s nímž založil fotografickou firmu pod názvem *Schächtl a Voseček*.

Brzy po vynalezení kinematografu si obstaral promítačku a zažádal o kinematografickou licenci. Schächtl byl zřejmě prvním Čechem, kterému byla kinematografická licence udělena.

První veřejnou kinematografickou projekci uskutečnil 1. března 1897 v Táboře na Střelnici. Poté odjel se svým kinematografem do jižních a severovýchodních Čech. Jeho program sestával ze tří částí („oživené fotografie“, „světelné obrazy z Cesty kolem světa“ a „rentgenové snímky“). Zažádal také o povolení promítat na Moravě, ale jeho žádost byla zamítnuta. Z finančních důvodů svou pouť kočujícího kinematografisty ukončil v polovině května 1897 v Benešově a dále se věnoval pouze fotografii.⁷³

Schwab (Šváb) Josef (?)

Původním povoláním byl J. Schwab akrobat, na počátku 20. století pořádal představení s kočovným kinematografem na Moravě. Během vojenské služby však utrpěl těžké zranění nohou a byla mu přiznána doživotní invalidita. V Brně pak provozoval kino *Varieté*. V roce 1921 mu zemská správa politická „pro nedostatek ohledu hodných okolností“ neprodloužila kinematografickou licenci a doporučila mu uzavřít dohodu s Pomocným fondem legionářů, který by jako nový držitel licence přijal Schwaba za ředitele podniku.⁷⁴ Ve třicátých letech 20. století byl majitelem brněnské půjčovny filmů *Stanfilm*.

Vavruška Karel (*1880 Pardubice, † 1945?)

V září r. 1905 konal v sále Měšťanské besedy v Pardubicích tamější rodák K. Vavruška svá první kinematografická představení. Nejprve užíval k projekci filmů primitivní dřevěný promítací aparát, který sestrojil s Bohumilem Stříbrským, svým pozdějším společníkem. Vavruška záhy amatérsky sestrojený přístroj nahradil profesionální promítací aparaturou, kterou zakoupil od drážďanské firmy *Ernemann*. S tou pak uspořádal své první veřejné představení v Pardubicích a poté se s ní vydal na kočovnou pouť po pardubickém okolí. V roce 1909 a letech následujících navštívil

⁷³ <http://www.czecot.cz/?page=14&id=19828> (11.10.2011). Digitalizované fotografie zhotovené firmou *Schächtl a Voseček* jsou online přístupné na: <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/cml/dir/index.html> (11.10.2011).

⁷⁴ SKUPA, Lukáš: *Dobývání „zlatých dolů“*. *Obměna vlastníků kinematografických licencí v Brně, 1920–1926*. *Iluminace* 21, 2009, č. 3, s. 62–63.

Vavruškův lidový biograf Nový Bydžov, Přelouč, Chrudim, Choceň a Vysoké Mýto a další města a obce ve východních Čechách.⁷⁵

Filmy, které Vavruška vlastnil, dávaly dohromady asi tři programy, které se neustále měnily a střídaly. Jednotlivé programy trvaly průměrně půldruhé hodiny i s přestávkou. Promítání bylo doprovázeno hudbou Edisonova fonografu. Později jej nahradil pianista nebo menší hudební skupinka.⁷⁶

V roce 1912 zahájil K. Vavruška přestavbu Dělnického domu v Pardubicích, ve kterém zřídil stálý biograf *Lido-Bio*. I po jeho otevření dne 2. března 1913 občas zavítal na venkov se svým cestovním kinematografem. Kromě toho v Pardubicích v hostinci U Zeleného stromu zprovoznil na jednu sezónu letní scénu⁷⁷ s biografem. Přestavba Dělnického domu byla finančně velmi nákladná a Vavrušku existenčně ohrozila. Záchranou mu byl právě dobře fungující cestovní biograf, ačkoli získání povolení příslušných obecních úřadů k provozování kinematografických představení bylo v této době poměrně problematické. Licence byly častěji udělovány invalidům a dobročinným spolkům, než cestovním biografům.⁷⁸ Kočovní představení ukončil K. Vavruška v polovině dvacátých let 20. stol.

S příchodem zvukového filmu byl nucen v roce 1931 opatřit zvukovou aparaturu, pořídil také nové voskované plátno. O čtyři roky později prošel biograf nákladnými stavebními úpravami. Kapacita míst byla navýšena o 200, budova byla zvýšena o jedno patro, kde byla kromě balkónu zbudována „Kino-kavárna“, která však musela být v době 2. světové války z finančních důvodů zavřena. Vavruškovo pardubické *Lido-Bio* promítalo až do roku 1945.⁷⁹

Weiss Vilém (*1859 Praha, †1937 Praha)

Kinematografista a majitel lakýrnické dílny. Byl nadšeným loutkářem a divadelním ochotníkem. Stykem s J. Švábem Malostranským a V. Ponrepem byl získán pro film. Dne 31. října 1909 otevřel Vilém Weiss v horním sále Bezovky ve Štítného ulici druhé stálé kino na Žižkově pod názvem *Pokrok*.⁸⁰ V únoru 1912 uvádělo Weissovo žižkovské kino na Bezovce ve svém programu český film *Kinofy Pro peníze* (305 m dlouhý). Šlo o první český hraný film uvedený v pražském kině a zároveň první inscenovaný film *Kinofy*, který se podařilo aspoň v jedné kopii prodat kinematografickému divadlu.

V roce 1912 byl *Pokrok* přestavěn na komfortní kino o 552 místech a biograf nově nazván „*J. žižkovské kinematografické divadlo*“. V září téhož roku zde byla uvedena (jako první v Praze) filmová reportáž ze všesokolského sletu, která patřila k nejúspěšnějším počínům *Kinofy*.⁸¹ Kino bylo zrušeno v roce 1949, později byl v budově ateliér *Krátkého filmu*.

⁷⁵ BÍNOVÁ, Kateřina: *c.d.*, s. 65–66.

⁷⁶ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 1. Praha: Čs. filmový ústav 1988.

⁷⁷ Po skončení 1. světové války obnovil K. Vavruška pardubické letní kino v parku Na Olšinkách v restauraci Rybárna. První představení se zde konalo 2. června 1919, poslední 2. září 1938. BÍNOVÁ, Kateřina: *c.d.*, s. 80.

⁷⁸ NFA, f. *Zemský svaz kinematografů v Čechách*, 1913–1942, kart. 2, sign. II/e, inv. č. 19.

⁷⁹ BÍNOVÁ, Kateřina: *c.d.*, s. 68–75.

⁸⁰ <http://www.libri.cz/databaze/film/heslo/5916> (11.10.2011); *Filmový kurýr* 8, 1934, č. 42, s. 2.

⁸¹ ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 1. Praha: Čs. filmový ústav 1988. HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: Čs. filmový ústav 1979.

V. Weiss provozoval také letní kino v zahradě restaurace U Zlatého soudku na Poděbradově třídě (dnes Koněvova). Hrál ve filmech *Zkažená krev* (1913), *Magdaléna* (1920) a *Pantáta Bezoušek* (1926).

Zaorálek Jan (*1889 Přerov, †?)

Začínal jako divadelní pomocník v „kouzelném a elektrickém divadle“ Karla Moravce v Praze, kde působil v období let 1907–1909. Poté nastoupil jako rekomandér v biografu Antonína Pecha, následující rok se stal biletářem v kině M. S. Kocka (*Biograf de Prague*). Od roku 1911 pracoval jako kancelářský sluha a později jako operatér ve společnosti *Kinofa*. Jako kinooperatér působil i v letech následujících, a to u Zdeňka Körbera v jeho *Grand American Biographu* (*Bio Imperial*).

Název archivní pomůcky:	Licence kinematografické (sbírka jednotlivin)
Časový rozsah pomůcky:	1896–1995
Počet evidenčních jednotek:	2 kartony; 1896–1995 6 fotografií; s.d. Jiné: kotouč pro určování údajů u lamp; s.d.
Počet inventárních jednotek:	26
Rozsah zpřístupněných archiválií:	0,22 bm
Stav ke dni:	25. 10. 2011
Archivní sbírku zpracovala:	Mgr. Tichá Lucie
Pomůcku sestavila:	Mgr. Tichá Lucie
Počet stran:	XI + 22
Číslo jednací:	NFA 2266/2011

Pomůcku schválil: 22. 12. 2011
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název sbírky: **Licence kinematografické**

Datum provedení Generální inventury NAD: 17. 8. 2012

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.⁸²</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	2			
Úřední knihy a rukopisy				
Rukopisy	2	8/24, 9/3	1	
Mapy, plány, tech. výkresy				
Mapy A	1	20/7	2	
Technické výkresy A	6	20/8 (2), 20/9, 20/10, 20/11, 20/12	2	
Fotografické archiválie				
Fotografie papír. podl. (revidované)	6			
Fotografie papír. podl. (nově vymezené)	11	2/13 (3), 3/1, 6/2, 10/2, 11/2, 16/2, 25/7, 25/8, 25/9,	1, 2	
Tisky				
Plakáty A	8	22/2 (3), 22/3 (5)	2	
Jiné				
Jiné A	1	18/6	2	

Ověřená metráž: 0, 22 bm

Vyhotovil: Jarmila Hurtová

⁸² Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.